

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

HR

Govor

Luxembourg, 8. listopada 2019.

Govor Klaus-Heinera Lehnea, predsjednika Europskog revizorskog suda

**Predstavljanje godišnjeg izvješća Europskog revizorskog suda za 2018.
Odboru Europskog parlamenta za proračunski nadzor (CONT)**

Bruxelles, 8. listopada 2019.

Valjan je samo izgovoreni tekst.
Prednost ima izgovorena inačica.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Poštovana predsjednice,

uvaženi članovi Odbora za proračunski nadzor,

poštovani povjereniče Oettinger,

poštovani predstavnici predsjedništva Vijeća,

dame i gospodo,

želim vam zahvaliti što ste jutros izdvojili vremena za Revizorski sud, iako znam da ste izuzetno zaokupljeni saslušanjima kandidata za povjerenike u novom sastavu Komisije.

Nisam vas još imao priliku sve upoznati pa mi dopustite da se predstavim: ja sam Klaus-Heiner Lehne. Predsjednik sam Revizorskog suda od listopada 2016. i prošlog sam tjedna imao čast biti ponovno izabran na tu funkciju na dodatne tri godine. Ovdje sam kao predstavnik svih 28 članova Suda koji su svojim različitim ulogama dali pojedinačan doprinos ovom našem zajedničkom projektu. Željno iščekujemo priliku da se što je prije moguće osobno susretnemo sa svakim od vas, a Vas, gospođo predsjednice, također pozivamo da nas posjetite u Luxembourggu čim se pronađe odgovarajući datum.

Jutros se nalazim pred vama jer vam želim ukratko predstaviti financijsko upravljanje EU-om. Sud u svojem godišnjem izvješću, a posebno u izjavi o jamstvu, iznosi procjenu zakonitosti, pravilnosti i – dakako – djelotvornosti potrošnje proračunskih sredstava koje je ovaj parlament usvojio prošle godine. Ukratko, Sud je u ovom slučaju kao liječnik koji obavlja godišnji sistematski pregled – naš je zadatak otkriti koji dijelovi tijela funkcioniraju dobro, koji bi mogli biti problematičniji i što bi mogli biti uzroci u korijenu eventualnih problema.

Naši su revizorski timovi, pod vodstvom kolege Lazarosa Lazaroua i drugih članova zaduženih za pojedinačna poglavlja, temeljito pregledali računovodstvenu dokumentaciju, prihode i rashode koji obuhvaćaju sve dijelove proračuna EU-a za 2018. Sud je o svojom zaključcima vodio otvorene i gorljive rasprave s Komisijom i, u relevantnim slučajevima, s upravnim tijelima država članica koja primjenjuju fondove EU-a, u što se i sami možete uvjeriti ako pročitate njihove odgovore. U našoj konačnoj procjeni uzimaju se u obzir sve relevantne informacije iznesene u okviru tog opsežnog procesa očitovanja o činjenicama.

Kao i svake godine Sud je i za 2018. obavio reviziju konsolidirane računovodstvene dokumentacije EU-a. Prema našem mišljenju ona u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijski položaj EU-a i u njoj nije bilo značajnog pogrešnog prikazivanja. Sud je istaknuo da Komisija nastavlja s radom na unaprjeđenju svojih procesa za izračun obveza za primanja zaposlenika (članova osoblja EU-a), što je područje koje će Sud nastaviti pomno pratiti.

Kao drugo, za prihode koji se prilijevaju u proračun EU-a nismo utvrdili značajnu stopu pogreške.

- o Ispitali smo sustave kojima Komisija jamči da se prihodi iz različitih izvora pravilno izračunavaju, prikupljaju i prikazuju u izvješćima, kao i niz Komisijinih naloga za povrat te nacionalne sustave. U svim trima posjećenim državama članicama (Španjolskoj, Italiji i Francuskoj) Sud je uočio nedostatke u upravljanju utvrđenim pristojbama koje još nisu naplaćene.
- o Utvrđeno je i da Komisijine inspekcije povezane s tradicionalnim vlastitim sredstvima nisu bile potkrijepljene strukturiranom i dokumentiranom procjenom rizika. Komisija, primjerice, ne rangira države članice prema stupnju rizika te stoga nismo mogli biti sigurni da su inspekcije ciljano usmjerene na najrizičnija područja za ubiranje vlastitih sredstava za proračun EU-a.
- o Također smo utvrdili da je Komisija žurno reagirala i zbog nedovoljne kvalitete podataka o BND-u na temelju kojih je izračunan doprinos Francuske izrazila opću zadržku o tim podatcima, kao i da je treću godinu zaredom odlučila izraziti zadržku o carinama koje je Ujedinjena Kraljevina naplatila na uvoznu robu iz Kine.

Kao treće, s vama bih podijelio podatak koji je već tradicionalno postao glavna vijest naše izjave o jamstvu – za rashode smo procijenili stopu pogreške od 2,6 %¹. Drugim riječima, Sud je procijenio da 2,6 % plaćanja iz proračuna EU-a nije trebalo biti izvršeno jer isplaćena sredstva nisu iskorištena u skladu s pravilima EU-a. Međutim, takva opća procjena prikriva jedan važan element: način isplate sredstava uvelike utječe na rizik od pogreške.

Za rashode na koje se primjenjuju složena pravila i koji čine otprilike polovicu proračuna EU-a², što su u prvom redu „plaćanja utemeljena na nadoknadi troškova” za koja korisnici moraju podnijeti zahtjeve za povrat prihvatljivih troškova – primjerice za istraživačke projekte, projekte u području zapošljavanja, projekte regionalnog i ruralnog razvoja te razvojne projekte u zemljama izvan EU-a – stopa pogreške procijenjena je na relativno visokih 4,5 %.

S druge strane, rizik od pogreške niži je za rashode na koje se primjenjuju jednostavnija pravila, što su u prvom redu „plaćanja utemeljena na dodijeljenim pravima” koja korisnici primaju ako ispune određene uvjete, kao što su izravna potpora poljoprivrednicima, administrativni rashodi, studentske stipendije ili proračunska potpora zemljama izvan EU-a. Drugim riječima, u otprilike 50 % našeg statističkog skupa nije bilo značajnih pogrešaka.

Zato smo treću godinu zaredom izrazili „uvjetno mišljenje” o rashodima, odnosno dali prolaznu ocjenu, ali uz određene zamjerke. Smatramo da je to ohrabrujući znak da su Komisija i države članice nastavile ostvarivati napredak koji smo uočili tijekom prethodne dvije godine. Naši su se revizori uglavnom pozitivno izrazili o niskorizičnim područjima, ali u visokorizičnim područjima i dalje postoje ozbiljni problemi koje je potrebno riješiti – o čemu ću uskoro reći nešto više.

¹ Donja granica: 1,8 %, procijenjena stopa pogreške: 2,6 %, gornja granica: 3,4 %. Godišnje izvješće, poglavlje 1., odlomak 1.15.

² 50,6 %.

Revizorski sud odlučio je u okviru svoje višegodišnje strategije da će pri sastavljanju izjave o jamstvu primjenjivati pristup koji se temelji na potvrdama trećih strana, što znači da ubuduće namjeravamo izražavati jamstvo o izjavi Komisije o upravljanju, koja se pak temelji na provjerama same Komisije i provjerama na nacionalnoj razini u okviru podijeljenog upravljanja. Uvjeran sam da „staze nastaju hodanjem”, odnosno poduzimanjem konkretnih koraka – možda i skromnih u početku – kako bi se postigao taj zdravorazumski cilj da je moguće osloniti se na posao koji su već obavili drugi.

U našem godišnjem izvješću vidjet ćete da smo često kritizirali brojne provjere koje su provele države članice i Komisija (primjerice, u reviziju rashoda u području kohezije na nacionalnoj razini uključeno je 126 različitih tijela). Zbog toga je često teško upotrebljavati rezultate tih provjera i još se više osloniti na njih. Međutim, ujedno moram naglasiti da su naši revizori čak i u ključnom području kohezije primijetili niz poboljšanja i uočili primjere dobre prakse. Također valja reći da Komisija ulaže znatne napore kako bi se aktivnosti različitih nacionalnih i certifikacijskih tijela nastavile poboljšavati.

Stoga u suradnji s Komisijom poduzimamo daljnje korake kako bi se uspostavili uvjeti potrebni za primjenu pristupa koji se temelji na potvrdama trećih strana. Iskoristio bih ovu priliku da zahvalim povjereniku Oettingeru na njegovoj potpori te se radujem nastavku suradnje na tom procesu s njegovim nasljednikom ili njegovom nasljednicom.

Uvaženi zastupnici, sada bih želio skrenuti pozornost na različita područja politika i istaknuti neke od naših glavnih nalaza.

Za naslov VFO-a „Konkurentnost” utvrđeno je znatno manje pogrešaka nego prošle godine (2 %). Neprihvatljivi troškovi za osoblje i dalje su glavni izvor pogrešaka u području istraživanja. Također smo primijetili da su, unatoč naporima Komisije, novoosnovana poduzeća te mala i srednja poduzeća bila sklonija pogreškama od drugih, možda iskusnijih ili većih korisnika. Na primjer, revizijom je bio obuhvaćen jedan MSP iz Ujedinjene Kraljevine koji je proveo svoj prvi projekt EU-a i prijavio ukupne troškove od 1,1 milijuna eura. I do trećine vrijednosti stavki obuhvaćenih revizijom sadržavalo je značajne pogreške. Utvrdili smo i da provjere troškova povezanih s velikom istraživačkom infrastrukturom nisu bile djelotvorne – u dva od tri ispitana slučaja utvrdili smo znatna prekomjerna potraživanja (75 000 i 130 000 eura) unatoč opsežnim prethodnim provjerama koje je provela Komisija. Kako smo istaknuli u mišljenju o relevantnom zakonodavnom prijedlogu koje smo vam dostavili prošle godine, vidimo brojne mogućnosti za pojednostavnjenje europskih istraživačkih programa. Prema našem mišljenju Komisijin prijedlog novog programa Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027. donosi rješenja za barem neke od osnovnih izvora pogrešaka koje nalazimo u našim revizijama. Sada je na Parlamentu i Vijeću da dovrše postupak donošenja tog zakonskog akta. Naši revizori ostaju vam na raspolaganju ako tijekom tih pregovora zatrebate dodatne stručne savjete.

Za „Ekonomsku i socijalnu koheziju” procijenjena je značajna stopa pogreške (5 %). Broj i učinak otkrivenih pogrešaka pokazuju da su nedostaci u pogledu pravilnosti rashoda koje prijavljuju nacionalna upravljačka tijela i dalje postojani. Neprihvatljivi rashodi za projekte jedan su od ključnih problema, koji određene zemlje dodatno pogoršavaju

postavljanjem dodatnih nacionalnih uvjeta povrh već složenih uvjeta EU-a (tzv. „prekomjerna regulacija“). Javna nabava također je problematično područje, primjerice u slučajevima u kojima tijela javne vlasti ugovaraju određene usluge bez objave poziva na podnošenje ponuda.

Kad je riječ o „Prirodnim resursima“, procijenili smo da stopa pogreške iznosi 2,4 %, i to zbog kombinacije prijavljivanja neprihvatljivih troškova, netočnih informacija o površinama ili životinjama, problema u javnoj nabavi i administrativnih pogrešaka. Međutim izravna plaćanja u cjelini (koja čine 72 % rashoda u okviru tog naslova) nisu sadržavala značajne pogreške. To su dobre vijesti te smo utvrdili da je nekoliko čimbenika znatno doprinijelo sprječavanju i smanjenju pogrešaka: sustav za identifikaciju zemljišnih parcela (LPIS), mogućnost da poljoprivrednici elektronički podnose zahtjeve i preliminarne unakrsne provjere zahtjeva poljoprivrednika za dodjelu potpore. Kad je riječ o drugim vrstama plaćanja, pravila su složenija i time se povećava rizik od pogrešaka. Na primjer, ispitali smo jedan slučaj u Poljskoj u kojem su različiti članovi iste obitelji zasebno podnijeli zahtjev za potporu za izgradnju svinjca, navevši da vode međusobno neovisna mala i srednja poduzeća. Međutim, cjelokupno gledajući – a tu smo činjenicu otkrili u okviru revizije – to obiteljsko poduzeće nije ispunjavalo uvjete za potporu malim i srednjim poduzećima.

U području „Sigurnost i građanstvo“ upozoravamo na nedostatke u primjeni pravila javne nabave, ali i nedostatke sustava koji se odnose na Fond za azil i migracije te Fond za unutarnju sigurnost u državama članicama obuhvaćenima revizijom.

U okviru naslova „Globalna Europa“ velike količine sredstava EU-a troše se preko međunarodnih organizacija, kao što i sami dobro znate. Međutim, i ove smo godine imali poteškoća s pravodobnim pribavljanjem ključnih popratnih dokumenata, i to u vezi s trima transakcijama koje su proveli UNICEF i Svjetski program za hranu. Smatramo da takav izostanak suradnje međunarodnih organizacija u pogledu dostavljanja dokumenata ili informacija koje su nam potrebne za obavljanje revizija nije prihvatljiv. Stoga sam zahvalan što je Komisija prihvatila našu preporuku i što će uvesti sustav kojim će se omogućiti neposredni kontakt s međunarodnim organizacijama. Naši su revizori također utvrdili niz slučajeva neprihvatljivih rashoda. Među njima je, primjerice, slučaj međunarodne organizacije koja je na teret EU-a zaračunala 31 zrakoplovnu kartu za odmor osoblja na Jamajci. Očito je da su to neprihvatljivi troškovi i da ta sredstva treba vratiti.

Naposljetku, u okviru naslova VFO-a „Administracija“ procijenili smo da stopa pogreške nije značajna. Ipak bih želio naglasiti dvije stvari: kao prvo, utvrdili smo niz nedostataka u Komisijinim provjerama dodjele obiteljskih naknada osoblju EU-a. Kao drugo, i što bi po meni, poštovana predsjednice, moglo biti osobito zanimljivo Vašem Odboru, utvrdili smo znatne nedostatke u postupcima koje su pokrenuli Parlament i Komisija radi jačanja sigurnost svojih zgrada nakon terorističkih napada proteklih godina. Utvrdili smo da je dio upotrijebljenih okvirnih ugovora omogućavao da se krene s izvođenjem radova na temelju jedne jedine ponude jednog izvođača. Utvrdili smo slučajeve u kojima se pregovarački postupak vodio sa samo jednim kandidatom ili u kojima nije raspisan natječaj. Smatramo da argument iznimne žurnosti, koji bi bio potreban za odstupanje od uobičajenih pravila javne nabave, nije bio dokazan jer je za stvarno pokretanje tih postupaka trebalo nekoliko mjeseci.

Dame i gospodo,

prije nego završim, svakako želim istaknuti da Revizorski sud želi u svim područjima nastaviti suradnju sa svima vama u Odboru za proračunski nadzor. Stojimo vam na raspolaganju tijekom novog postupka davanja razrješnice na kojem smo počeli raditi baš jutros te ćemo vam vrlo rado predstaviti sva tematska izvješća Suda o kojima biste željeli saznati više.

Ovo godišnje izvješće razlikuje se od prijašnjih. Nalazimo se na svojevrsnoj prekretnici – Parlament se sastaje u novom sazivu, jedna je država članica u postupku povlačenja iz EU-a, a preostalih 27 država članica u posljednjoj je fazi pregovora o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. Revizijske aktivnosti koje sam vam danas predstavio pokazuju da, unatoč brojnim problemima, EU već treću godinu zaredom dosljedno poštuje visoke standarde odgovornosti i transparentnosti pri trošenju javnih sredstava. Međutim, ovo nikako nije trenutak za samohvalu. Od novog sastava Komisije i država članica očekujemo da nastave s tim nastojanjima te učine još i više. Računamo na sve vas prisutne da zajamčite da se to i ostvari.

Hvala vam na pozornosti. Kao i obično, moj kolega Lazarou i ja stojimo vam na raspolaganju za sva pitanja i primjedbe.